

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Liberalna pa klerikalna šola.

IV.

(Konec.)

Da šola vzbuja in goji prave vzvišene kreposti, tega sme pričakovati od nje človeštvo. To pa izvršuje le tedaj, ako so cerkev in država, družina in šola med seboj v soglasni vzajemnosti, o kateri je bilo že govorenje. To vzajemnost pa je liberalizem razdril. Stvaril je stranke, ter v strankarijo in sicer v svojo zablodil šolo. Tako pa je šola zdaj nezmožna, buditi in gojiti čednosti, ki se po pravici zahtevajo od dobre šole. Pomislimo le nekatere, in le državljanske, brez katerih država celó obstati ne more, ki so na pr. poštenost, delavnost, pokornost do vsakterih predstojnikov, priprostost v nravah, zdržnost vsakoršna nasproti prevladajočim pregreham pijanosti, nezdržnosti, nepoštenosti in zvičajnosti, potem prijaznost in nravna priljudnost nasproti divjosti in surovosti, postrežnost in zvestoba v službi, ljubezen do vladarja in domovine, pogumnost v boju ter ljudomilost proti sovražnikom.

More li liberalna šola vzbujati in pospeševati le-te čednosti? Nikakor ne, ker one poganjajo iz korenine, ki jo je Bog vsadil na ta svet, ktere pa liberalizem po svojih nazorih o Bogu in namenu človekovem ne priznava. Med mladim svetom, ki prihaja iz nove liberalne šole, se silno množijo hudodelci, in to spričuje dosit očitno, da liberalna šola ne budi in ne goji niti čednosti državljskih, nikar že vzvišenih, ktere so zaslužljive za nebesa.

Kar se toraj vpije o šolskem napredovanju, je mnogokrat prazno in lažljivo. Kaj pomaga več vedeti, pa hudobniše živeti? Kaj pomagajo državi meščani, ki sicer več vedó, pa njenim

postavam manj pokorščine skazujejo, javnim čuvajem in sodnij kim vradnikom več opraviti dajo, pa njene ječe in kaznilnice bolj napolnujejo? Kaj jej koristijo sodniki — porotniki, ki sicer več znajo, pa prave vesti nimajo? Kaj jej zdajo vojaci, ki mimo prejšnjih res več znajo, toda imajo manj ljubezni do države in manj poslušnosti? Mar prebrisanost zabranjuje vojske ali dobiva zmage? Naj so še tako prebrisani voditelji in vojščaki, ako nimajo iskrene ljubezni do očetnjave in vdane pokornosti, nikakor ne zmagujejo. Naj so vradniki tudi prebrisani in preučeni, ako jim pa prisega ni sveta in se država na nje zanesti ne more, kaj jej to pomaga! Je-li kupčija, trgovina, obrtnija na dobičku, ako gine poštenost, raste pa vrtoglavost in nepoštenost? Je-li dobro ljudstvu, ako ima prebrisano vlado, ki se pa ne ravna po vodilih resnice in pravice?

Nikar tedaj nikdo ne reci, da šola, ki se kaže, da učencem daje več véde in znanja, je v resnici že napredovala. Se kaže, pravim, kajti velikrat ni resnično, dostikrat laže. Koliko tožijo sedanje dni, da šolski otroci malo znajo, da slabo napredujejo, da učenci pešajo dušno in telesno! Srednje šole jadikujejo, da od leta do leta manj znajo učenci, ki prihajajo iz nižjih ali ljudskih šol, in ravno tako očitajo više, da zniževati in zmanjševati morajo navadne zahteve, da jih preveč ne poderó! So mar te tožbe brez vzroka? Kolikrat prihajajo prav iz liberalnih ust!

Da se nova liberalna šola mnogo razlikuje mimo prejšnje klerikalne, je po tem takem očitno.

Da se za novodobno liberalno šolo veliko več plačuje, da ima več učiteljev, dražih učil, in šolskih pomočkov, krasnejših poslopij, da

se vpije in vpije o njenem napredku, to še ni dokaz o resničnem napredku in o pravi dobroti njeni. Kakor drevo, tako se tudi šola po sadu spozna. Sad nove liberalne šole pa ni boljši mimo prejšnje neliberalne ali klerikalne; mnogi kar naravnost trdijo, da je celó slabši. Kdaj pa bode boljši? Kadar se šola vrne spet k materi svoji, pravi cerkvi katoliški, in po njej kakor zgubljeni sin k očetu svojemu — k Bogu. (Cf. „Pilger“ Nr. 8. 11.)

Kam bomo prišli?

Vigilantibus jura. To se pavi po naše: Če si malomarn in zaspan, kadar gre za tvoje pravice, če se za nje ne poteguješ, dokler je čas, se boš poznej zastoj pritoževal, ako se ti krivica godí. Kadar gre za pravice in načela, so tudi malenkosti pomenljive, in v začetku nedolžna stvar ima lahko pogubivne nasledke.

Če se dandanes komu krivica godí, se gotovo godí katoliški cerkvi. Njene stare ustanovne pravice, brez katerih obstati in poklica svojega izvrševati ne more, se ji odtegujejo; njena hierarhična uravnava, ki ji moč in življenje daje, se ji ruši in krha, in to ne le po časnikih in od posameznih oseb, ampak celó od vlad. Če se pa cerkveni viši za pravice cerkvene potegujejo, kakor je njih dolžnost, potem se pitajo z uporniki, puntarji, potem jih iz dežele izganjajo, kakor na Švicarskem, ali pa v ječe zapirajo, kakor na Nemškem. — Kakošno cerkev si naša vlada želi, tega njeni zastopniki ne skrivajo in so zadnjič v podobi verskih postav tudi očitno izrekli. — Pač se ni manjkalo glasov, ki so pred takim početjem svarili; na Dunaji zbrani škofje so oporekali, verni poslanci v državnem zboru pravice cer-

Podlistek.

„Slovenci in državni zbor leta 1873 in 1874“.

„Slovenci in državni zbor l. 1873 in 1874“ se imenuje nova brošura tako imenovanega „narodnega društva“, ktero je natisnila napak imenovana „Narodna tiskarnica“ in založil „dr. J. Vošnjak“. — Dolžnost je najprej odkriti nekatere prav predrzne zvijače in laži, s kterimi že „Predgovor“ slepi čitatelje.

Predgovor pravi, da so se „napredni poslanci o vsaki priložnosti bojevali za pravice slovenskega naroda“. „Napredne poslance“ imenuje brošura „mladoslovenske poslance“, in njih naprednost je to, da sv. katoliška cerkev zgubi svoje po Kristusu ji dane pravice; tega pa ves katoliški slovenski narod nikakor ne more imenovati „naprednost“, ampak „nazajnost“ in pravo rakovo pot. Ti mla-

doslovenski poslanci so delali in delajo na to, da bi imela država tudi v cerkvenih rečeh tako oblast, kakor jo imajo protestanški in razkolniški vladarji, ki so ob enem papeži in kralji po svojih deželah, in tako je ruski car, nemški cesar; angleška kraljica je celo papeževka svoje dežele. Ti „naprednjaki“ so tedaj na začetku iz katoličanstva v razkolništvo in krivo vero, ne pa napredniki, zato jim noben vesten katoličan ne more in ne smé več pri volitvah glasú dati. Ti „mladoslovenski“ ali „narodovski naprednjaški“ (?) poslanci na Slovenskem so: Vošnjak, Nabergoj, Pfeifer, Razlag.

Druga velikanska laž je, da „napredna slovenska stranka je naslednica tistih blagih mož, ki so že pred 30 leti začeli delati za duševno izobraženje in gmotno zboljšanje našega naroda“.

Pred 30 leti se še nobenemu Slovencu sanjalo ni, da bi kdo v brezverstvo zapeleval Slovence, pravice katoliške cerkve zatiral, srečo našega naroda iskal v zasramovanju in preganjanju katoliške vere, sploh v psovanju

tega, kar je slovenskemu narodu čez vse največa svetinja, da bi kdo trditi se predrznil, da narodnost se mora celó nad vero staviti. Pred 30 leti so se začenjale po katoliških semeniščih slovanske knjižnice in z bogoslovci so se zedinjevali duhovni in posamezni dijaki s tem namenom, da se domoljubne misli širijo, da se slovenskemu jeziku povrnejo tlačene pravice v šoli, v vradnijah itd. Možje advokati, eks-študenti, profesorji itd., kakoršni se zdaj za naprednjake vsiljujejo, so bili takrat „naprednjaki nemčurstva“, kakor so tudi zdaj še prijatelji nemških luteransko-verskih nazorov. Še le 48. leta se je narodnost nekoliko bolj razširila, vendar pa se saj mi ne spominjamo taci „blazih mož“ v skupnosti, kteri bi se smeli zlorabiti za predhodnike sedanjih verskih preganjalcev, kakoršni se razodevajo v „Slovenskem Narodu“; če je bil kje kak posameznik, pač ni vredno se zdaj na take sklicevati.

Čez vse smešno je, kar pravi brošura, da: „iz te splošne rodoljubne stranke so se ne-

kvene možato branili, papež sami cesarja prosili — ali vse nič ni pomagalo: Cizlajtanija mora imeti svoje verske postave, morda zato, ker tudi Pruska svoje ima. Sklep iz tega je pa silno lahak. Enaki vzroki imajo enake nasledke. Kakošen sad so verske postave na Nemškem rodile, to je že zadosti znano; tedaj je tudi pri nas boljšega sadu komaj pričakovati, ker so naše verske postave nemškim neka-ko skoraj čisto enake. Res, da hočejo pri nas te postave milejši in ne tako ostro izpeljevati, kakor na Nemškem. Ali bo to boljše za nas? Da so sedanje razmere v marsičem različne od poprejšnjih, to je gotovo; da je marsiktere premembe treba tam, kjer se cerkev in država dotikate, je tudi res; ali da bi vlada sama, to je, njena začasna večina, ki lahko obstoji iz judov, luteranov, starovercev, starokatoličanov in brezvercev, brez poklicanja in sodelovanja cerkvenih oblasti določevati mogla, ktere pravice cerkvi še ostanejo, ktere pa kot sedanjemu času ne več primerne pustiti mora, in kakošna naj bo njena uravnava zanaprej: to ne more dobro biti. — Cerkev ima že svoj temelj, svoja načela, in družega in boljšega nihče vložiti ne more, kakor je že vloženo po Kristusu Jezusu. Hierarhična uravnava je naša trdnjava, ktere se zdaj bolj ko kdaj držati imamo. Gorjé nam, ako se zapeljivim glasovom lažnjive Sirene premotiti damo, ki nam poje o milem izpeljevanji novih verskih postav. Ako zaupajoči tem glasovom trdnjavo zapustimo, zdaj tu, zdaj tam odjenjamo, nas lahko od trdnjave odrežejo, tla spodmaknejo in potem nobeno oporekanje več ne velja, ako nas nasprotnik v pestéh ima. Samo po sebi je očitno, da se govori le samo o pasivnem ali trpnem nasprotovanji, kakoršnega nihče braniti ne smé.

Že so si nekteri predaleč upali iz trdnjave, tisti namreč, ki so za vladino podporo prosili, in s tem vladi pravico pripoznali, da ona sné vrednosti ali nevrednosti kakega duhovna razsoditi. Pri tem razsojevanji pa ni merodajno cerkveno obnašanje prosilca, ampak ustavo-ljubno, kakor je že skušnja pokazala. Druga hujša nevarnost pretí zdaj pri imenovanji samostalnih duhovnih pastirjev. Ako se po novih postavah prosilci za samostojne službe vselej vladi predložé, potem ji je zopet pravica pripoznana, da ona smé razsojevati, če je kdo kake fare vreden, ali ne; po tej postavi smé ona vsasega prosilca zavreči, ako bi bil še tako izvrsten duhoven, dosti da po vladinih mislih zavoljo političnih načel ima kak madež.

kteri zadnja leta ločili ... iz gole sebičnosti". Namesto, da bi pisavec povedal po pravici in rekel: „Zdaj, čisto v kratkem, se je naša stranka vstrojila iz nekterih brezvercev, ki smo v Ljubljano pribežali iz raznih vetrov“, pa pravi: „iz splošne rodoljubne stranke so nekteri odstopili“, in da je laž popolnoma nesramna, še pristavlja „iz sebičnosti“. Ti mladostlovinci ali „Narodovci“ (oboje ime so si po krivici prilastili) so pred kratkim zavrgli naše staro geslo: „Vse za vero, dom, cesarja“ in skovali so si novo: „Vse za narod, omiko in svobodo“. Pa tudi to je laž. Ko bi bilo vse „za narod“, bi ne bili na stran pahnili narodove vere in bi je ne zasramovali in ne preganjali po svojih listih „Narodu“ in „Tedniku“. Ko bi bilo „vse za omiko“, bi še najmanj odstranjevali vero, ker brez nje mora ljudstvo pogrezniti se v divjaštvo, kakor je bilo pred krščanstvom. V „Narodni tiskarnici“ je celó grda knjižura prišla na svetlo, ki učí neko novo vero! Zastonj se izgovarjajo, da je le „obrtnost“, ako je „Narodna tiskarnica“ tako

Na ta način se značajni in vestni duhovni pri konkurzi ne bodo vdeleževali — in tako bodo počasi vse boljše službe prišle v roke nesposobnih vladinih privržencev. Ali bo pa to dobiček za cerkev, naj vsak sam razsodi?

(Konec prih.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 3. avgusta.

Dunaj. Cesar se bo podal še pred 18. avg. v Isl, kjer bo obhajal svoj rojstni dan v svoji rodovini in čakal rojstnega dneva cesarjeviča Rudolfa, ki bo 21. t. m. Cesarica pa je zdaj na Angleškem v Stuphill-Caste. Prostomavtarjem se ni dovolilo ustanovljenje lože.

V Pragi je dr. Ed. Gregr, poslanec mladočehov, razglasil manifest svoje stranke. Prvi članek programa povdarja vstop v deželni zbor. Tedaj se bo šest „mladičev“ res prikazalo v praški deželni zbornici. Kako se vjema s tem člankom prejšnja obljuba „mladičev“, da brez „starih“ ne bode nastopili poti aktivne politike?

Ogerska zbornica poslancev je imela 1. t. m. zadnjo sejo. Dovolil se je budget za mesec avgust z 276.016 glđ. Baron Pronay je izrekel željo, da bi se plača poslancem dovolila le za tiste dni, ktere imajo seje, pa Moricz pravi, da je plača meseca avgusta odškodovanje za popotne stroške. — V gosposki dvornici se je izročila predloga volilne postave, ktera se bo nekoliko premenila. — Nova sesija se ima pričeti 24. oktobra. V obeh zbornicah je bilo razglašanih nekaj potrjenih postav, tudi železniških, — Kakor poroča „Ell.“ je bila v ministerskem svetu obravnava predlogov za hrvaški dež. zbor. Več jih vlada ni odobrila, toraj se bodo prenaresili, ali pa opustila. —

V Srbski cerkveni skupščini 31. jul. je glasovalo 54 poslancev za sibirjskega škofa in rumunskega metropolita Prokopa Ivačkovića, 7 za žkoga Gruića in 2 za škofa Kengyelaca. Zadnja sta potem odstopila svoja glasa Ivačkoviću, ki je tedaj voljen s 56 glasovi. Srbski radikalci so toraj, da bi odstranili konservativnega kandidata, volili za patriarha škofa, ki še Srb ni, dasiravno stara pravica srbskega naroda določuje, da sme le Srb postati patriarh. Ali bo tega vlada potrdila?

spako natisnila; to ravno je sebičnost, ki jo očita „pravim Slovincem“, — pa še bolj hudobija, ker iz sovraštva do katoliške vere so to spako na dan spravili, kakoršne bi nobena tiskarnica ne prevzela, ktera kaj drži na svoje poštenje.

Kako se ti ljudje lové, ker nobene trdne podlage nimajo, ter išejo Slovence s praznimi besedami oslepiti, kaže tudi v „Predgovoru“ izraz: „prvotno rodoljubje“, ktero hočejo nadaljevati! Kaj je to, „prvotno rodoljubje“? Ono iz časa ss. Cirila in Metoda gotovo ne, kajti ta dva sta bila „klerikalca“ in spoštovalca Kristusovega namestnika v Rimu. Nemara sega to „prvotno rodoljubje“ v čase, ko slovenski kralji in velikaši niso znali še čitati in ne pisati in so „prvotno“ hodili bosí iz gologlavi, kakor še zdaj nekteri „svobodni“ indijanski poglavarji, ali tudi neki „emiri“ ob mrtvem morji? S „svobodo“ po pomenu „mladih“ bi se to še zlagalo, ali kaj pa poreče „omika“, kaj „napredek“, česar imajo polna usta? „Kaj tedaj je to „prvotno rodoljubje“,

Vnanje države.

Francoska. Časnik „Agence Havas“ povdarja nasproti časnikom ki so trdili, da Francoska podpira Karliste, to, da so razmere med Španjsko in Francosko le prijazne, kakor zmiraj. Da bi pa se meja proti Španjski mogla zapreti, treba bi bilo velike armade. Narodna skupščina je sklenila prenehanje zborovanja do 30. sept. Francleu je izrekel, da se njemu zdi svobodno med tem delati za vpeljanje monarhije. — Republikanci so hoteli interpelirati vlado, ali je res, da podpira Karliste, pa so si premislili, ker so se bali, da bi jih vladno časnkarstvo ne dolžilo, da so dogovorjeni s Prusi.

Na Pruskem je bil Hasenclever zavoljo tega, ker je vodil zborovanje začasno prepovedanega občnega delavskega društva, obsojen za mesec dni v ječo. — Vladna „Nord. Allg. Ztg.“ pravi, da je Pruska poslala svoje brodovje na Španjsko le zarad tega, da bi branilo življenje in premoženje na Španjskem bivajočih Nemcev. Dober izgovor je zlata vreden in Prusi imajo vedno dobre izgovore, kedar jim kje kaj diši.

Turška. Cabouli paša je imenovan za kupčijskega ministra, na njegovo mesto kot mestni glavar pride Kadri Bey, ki je bil dozaj mustešar ministerstvu za javna dela.

Izvirni dopisi.

Iz Borovnice, 31. julija. (Izv. dop.) Kakšna krivica se nam Borovničanom godi, naj povedó sledeče vrstice. Nek posestnik, po domače Merkin, je naredil lansko leto na tukajšnjem skoz vas tekočem potoku žago s tem pogojem, da ne bo vode nič zadrževal; ker je pa voda sila majbna, da ni mogla žage gnati, je naredil jéz, ki vodo nabira po 4 do 5 ur. Ker je zdaj v poletnem času ne dobimo nič skoz vas, smo se pritožili pri okr. glavarstvu v Ljubljani, da nam omenjeni posestnik vodo pridržuje, ktere vsako minuto kdo potrebuje. Res prideta gosp. Premerstein in gosp. inženir Stedri to reč pregledat, pa kaj smo dosegli? Nič! Gospoda sta rekla: „Če nimate vode zdaj, je dobote pa pozneje, saj je ni drugam obrnil, saj ravno tako priteče skoz vas.“ Stem je bilo vse pri kraju, govoriti ni smel skoro nobeden, akoravno smo bili vsi poklicani; kaj hočemo! Kdor je imel kaj veljave, je šel tisti dan od doma kakor gosp. župan, češ, saj ne stanujem

čegar „blage namene“ hočejo nadaljevati? Glejte, v kakošno protislovje zabrede, kdor zavrže edino podlago prave omike!

Koliko se je zanesti na brošure, ktere imajo že v „Predgovoru“ take vrtoglavnosti in spake, tega ni treba pojasnovati.

Tukaj pristavimo le še naslove posameznih kapitelnov; ti so: „Neposredni ali direktni državni zbor“ (neslano razlaganje po kopitu „mladih“); „Politično gibanje in politične stranke med Slovinci“ (psovanje druge stranke in hvalisanje „mladih“ ko edinih rodoljubov). „Volitve v državni zbor“ (blatenje „starih“). „Politične stranke v državnem zboru“ (ravno tako). „Delokrog deželnih zborov, državnega zbora in delegacij“ (pristransko). Ti godlji sledé govori (prav za prav bledenje) gori omenjenih poslancev pri razgovorih o verskih postavah itd., kar pa nismo vsega brali, ker res branja vredno.

v Borovnici, in ravno tako dva srenjska svetovalca, ki sta v žlahti omenjenemu posestniku, nista hotela priti. Zdaj pa naj svet sodi, ali je to pošteno, da zavolj enega moramo prebivalci vse vasi, ki šteje čez 90 hiš, po 4 do 5 ur na vodo čakati, in perilo po četrte ure daleč prat nositi, ko je pred vse v vasi se opravilo! Kar nam je vendar še železnica vode pustila, je nam pa ta krati.

Tudi se tukaj pri nas zdaj snuje nekako „bralno društvo“ pod vodstvom gosp. Zapreta, pa ker se gospod Zapret k mladoslovenski stranki števa in se nam kmetom nekako preliberalen dozdeva, ne vem, če bo iz te moke kaj kruha ali ne; najbrže nič, kajti zakaj bi vi železničarji menj plačevali, kakor mi, in več nemških časopisev naročili ko slovenskih, kaj? —

Iz ilir. bistriškega okraja 26. julija. Ker se že srečni liberalizem vsemu svetu vsiljuje in pod nogami valja, se je nekterim res že tako pamet zmešala in spridila, da sami sebe za norce imajo in motijo z neumno nado, da jim bo Bismarkovo dete kaj časne in večne sreče pomolilo. Ali da je to ravno narobe svet, to vsak, ki ima kaj pravega zapopadka, že lahko v časnih okolščinah dosti jasno vidi; kajti vse vladarske postave imajo svoj koren v božjih zapovedih, da kar se dá, resnico posnemajo in varujejo, in s tem še celo liberalcem za njih mavho kaj vstrezajo, se vé, oni bi nam jih ne privoščili, če bi se le dalo tacih postav ogniti, in svét imenuje take postave, ki so jih pravični in modri možje iz božjih zapovedi posneli, dobre ali popolnoma zadostilne. Ako jih pa liberalizem iztuhta, so ali sebične, ali pa strankarske. Pa dokler jim še pravica diši, da se včasih nanjo opirajo, ker ne morejo z zvižajo svojega cilja doseči, je to grozno nečloveško, da tiste sramotijo in obrekujejo, kateri pravico svetu kažejo. Vsaka stvar na svetu, če hoče svojemu poklicu zadostiti, mora trdne meje, ali postave imeti; še v vrt, če ni dobro ograjen, se bo tat prikradel, mu namen kalil; se vé, človeška spridenost bi želela, da bi bilo vse svobodno kakor divja zver. Morda bo „Slovenski Nerodnej“ vedel na to kaj poskočiti, pa mi tega njemu ne prepovedujemo, saj vemo, da, ako pijancu porečeš „ti si pijan;“ „joj! brž proč, če ne, te hipoma telebne rekoč: „ti se lažeš!“ „Nar.“ je svoje objel, in naj jih le tišči, mi mu ne zavidamo, samo toliko naj bo liberalno-dober, da bi vsaj nas pri miru pustil. Komu ne bo všeč človek, če se prav božjih in cerkvenih zapovedi drži, da se sme vsak na njega popolnoma zanesti? Menda tudi liberalcem, kali?

Še nekaj bi radi spregovorili, kar se tiče „Žabjeka“ v Ljubljani.

Neko dekle, kateremu je bilo podeljeno ga okusiti zavoljo umora svojega otroka, ga ne more prehvaliti, pravi, „da je rajši tam leta, kakor tukaj tedne zaprta,“ da si tudi tukaj ji ni sile. — Bo kmalo zopet tam?

Iz Štajarskega. 1. julija. (Kaj je „Amtsgeheimnis?“) Objavili ste pred kratkim iz Štajarskega neko sodnijsko obravnavo, v kateri je bil zatoženi župnik i obsojen, da je privatnega tožnika na časti razžalil. V svoj zagovor je pri končni obravnavi župnik A. izročil sodniku dve spričevali o nravnem zadržanju privatnega tožnika. Sodnik teh spričeval ni dal prebrati, ampak dovoli je le, da ste se priložili oficijelnemu zapisniku. Kaj da stoji v teh spričevalih zapisano, je tedaj vsemu občinstvu neznano. In vendar — zadržaj onih spričeval je znan ne le sodnijskim gospodom onega okraja, ampak tudi davkar-

skim uradnikom in diurnistom; znan je na mestu sodnije. „Slov. gospodar“ je prinesel celo z imenom podpisan dopis, da je nek davkarski uradnik strahovati hotel nekega moža, ker je podpisal ono spričevalo. To so fakti. Ker pa celo iz zanesljivih virov vem, da onih spričeval nepoklicanim ni pokazal ne župnik ne občinski urad, ki ju je izdal, moram sklepati, da se je zadržaj onih spričeval izvedel iz kancelije dotičnega gospoda sodnika. Vprašam toraj, imajo li tudi pri sodnijskih obravnavah in opravih „Amtsgeheimnis?“ In, spadajo listi, ki se pri javni obravnavi še čitati ne dovolijo, n. pr. te spričevali, pod kategorijo onih pisem, o katerih mora vsak pravnik molčati? —

Iz Brna. 28. julija. V poslednji dobi so se stvari, tikaje se narodne složnosti, tudi pri nas na Moravi — spremenile, največ zaradi gosp. grofa Egberta Belkredija, koji nij z ostalimi 8 narod. poslanci vstopil v državni zbor. — Vsled tega je izgubil mandat, ter bode nova volitev 8. avgusta t. l. v okrajih, Brno, Bučov i Slavkov, kjer je najprobudilejši ljud v národnem ogledu. V svojem oklicu k volilcem pravi:

„Očita se mi, da sem z nevstopom v državni zbor porušil narodno složnost, kar nij res, kajti držal sem se deklaracije a iz národnega stališča, — cele česke korone, sem složno postopal s 33 poslanci českimi, koji nijso vstopili v „rajhsrat.“ — Vsakdo mi pritrđi, da je k blagodarnemu prispevanju res treba složnosti, vendar mislim, da tu očitanje na porušnost ne spada. Omenjam le, da je grof Belkredi vodja narodne stranke na Moravi, koji je največje napade zopet le od domačih „mladih“ v njihovem organu „Občanu“ moral prenašati. —

Podavam č. čitateljem „Slovenca“, zaradi tega, tu nekatere date, ker so jim gotovo sedanje pomere pri nas le malo znane.

Česka, Morava i Šlezka, te tri dežele česke primerjal bi z onimi tremi butaricami paličic, koje je Svatopluk svojim sinom k zlamanju podal. — Združenih nijso zlomili, vsako posebej lahko. — Enako tedaj bi imele one tri dežele, da bi je neprijatelj ne zlomil, ne podjarmil, v vsem, kar je k njihovega prospehu, združeno, složno ena drugi ob boku stati in se podperati.

Žalibože, da je ravno deželi Šlezijijskej vsled ponemčevanja a družih neblagih nasledkov bilo nemogoče, da bi njeni zastopniki združeno z zastopniki Česke i Morave za svoje pravice bojevali, dasiravno so pravi rodoljubi na Šlezskem bili vselej v porazumljenji s českimi i moravskimi.

Toda Morava a Česka ste v boji za samostalnost domovine nadaljevale enakim korakom do poslednje dobe, ko je en del moravskih poslancev pustivši Česko v dosedanem boji, vstopil na drugo cesto, v državni zbor.

Kako so porušili narodno složnost, podučili so jih uže ustavaki, a povém se sam pozneje.

Kakošno jasanje po vseh ustavaških listih, da je z vstopom 8 poslancev v dunajsko lesenjačo zmaga dobljena, da je slovanska Morava — ustavi v naročje vržena. —

Korak ta so bratje Čehi le bolestno čuli. I kaj so s tim dosegli? Ako je bil kedo te nadeje, da neprijatelji naši ne bodo več nam a našim pravičnim zahtevam, — krivice delati, če moravski poslanci potujejo na Dunaj, — hudo se je motil. V živem spominu je vsakemu naših poslancev njihovo breztaktno postopanje. Interpelacije Meznikove, Vurmlove itd. so le v

koš metali. Na gimnaziji v Trebiču pustili so učni jezik nemški, da si je slovanska gimnazija. Vseučilišča, kojega tako nujno na Moravi potrebujemo, še sedaj nijmamo, — nasproti v Bukovini se je pošopirila — nova nemška. Rekursi na pritožbe o narodnem tlačenji so zavrženi, tedaj nobena zmenja. Vstop 8 morav. poslancev nam čisto nič nij koristil, na drugi strani bratom Čehom v boji le ovire delal. —

Ko bi bila Morava še dalje ostala složno pri Českej, nebi bili gotovo „Mladočehi“ tako drzno postopali proti Palackemu i Riegeru. — Vidé, da je Morava nestanovitna, začeli so pogumneje na noge stopati, a skazo med narod trositi, dokaz, kako lepo so se bratili pri minolih volitvah z ustavaki, proti narodnim kandidatom. Izgled, kako malo se „narodni liberalci“ i „slovanski rajhsratoviči“ brigajo za težnje, čast i blagor svojega naroda povsodi. —

Domače novice.

Ljubljana, 4. avgusta.

(Srednje šole v Ljubljani) so se končale 1. avgusta. Letno sporočilo c. kr. gimnazije kaže, da je bilo učencev konec leta 373, zapisalo se jih je pa v začetku leta 424. Med učenci jih je pa bilo po rodu 288 Slovencev, 87 (!) Nemcev in 1 Hrvat. 60 učencev je dobilo prvi red z odliko, 209 prvi, 24 drugi in 27 tretji red, dva nista bila izprašana, 51 pa jih mora po počitnicah slabi red popraviti. Tedaj nič kaj dobro splošno napredovanje. — Na viši realki se je vpisalo v začetku leta 369 učencev, konec leta pa jih je ostalo le 308. Po narodnosti je bilo 145 Slovencev (ne več?), 142 Nemcev (kje so se vzeli!?), 6 Hrvatov, 13 Lahov, 1 Madjar, 1 Francoz in 1 Čeh. Prvi red z odliko jih je dobilo 20, prvi red 185, drugi red 23, tretji red 34, eden ni bil izprašan, 46 jih bo moralo po počitnicah delati skušnje iz posameznih predmetov. Tudi tukaj je splošno napredovanje slabo. Ali ni vzroka iskati morda v tem, da je toliko kot Nemcev vpisanih, ki pa potem pri nemškem poduku ne morejo shajati?

(Baron Apfaltrerni) se je, posnemaje dr. Suppana, odpovedal državnemu poslanstvu, in sicer, kakor pravi sam v dopisu do predsedništva državnega zbora, zato, ker bo popustil politično polje in rajši odgojeval svoje otroke. Tako piše g. baron, zastopnik nemčurskih vélikih posestnikov kranjskih, pa nam se zdí, da za tem grmom tiči drug zajec. Gosp. baron je namreč bil vedni kandidat za deželno predsedništvo kranjsko in zlasti po smrti Auerspergovih so on in naši ustavoverci imeli veliko nado, da pride ta zagrizeni ustavoverec in nemškutar na izpraznjeno mesto. Zdaj pa, ko se to ni zgodilo, „gre grozeči se Ahil zad za barke“, češ, kdo bo hodil z ustavoverci po polji in goščavi, in pri tem trgal obleko in zgubljal čas, če za to ne dobí ne najmanjšega plačila, bodi si kako deželno predsedništvo ali pa kaj družega, vsaj kaka zvezdica ali križec na frak. Res, jeza barona Apfaltrerna je popolnoma opravičena, a mi mu ne moremo pomagati, da se je namesto njega, ki je tako hud ustavoverec, vsedel na predsedniški stol g. vitez Widman, o katerem še noben ustavoversko junaški čin ni znan. Vendar je baron Apfaltrern s svojim odstopom pokazal drugim poslancem svoje stranke pot, po kateri jim je mogoče, tudi Slovencem koristiti. Posnemajte ga, Schafferji, Dežmani in drugovi! — Ako se odpové še poslanstvu v kranjskem deželnem zboru, potem bo imel še eno zaslugo več za deželo.

(Zarad volitve mesta ljubljanskega), ki bode volilo poslanca za deželni zbor mesto odstopivšega dr. Suppana, bo prihodnji četrtek v ljubljanski čitalnici pogovor volilcev. Želeti je, da pride k temu važnemu pogovoru mnogo meščanov ljubljanskih. Kdaj bo volitev, se še ne vé, a kmalo bo na vsak način.

(Slabo spričevalo za „kapital in inteligencijo“.) Gostilničar kazine ljubljanske gosp. Ehrfeld je napovedal konkurz čez svoje premoženje. Dolgov ima okoli 30000 gold., premoženja pa menda nič. Kako je mogel tako globoko zabresti v dolgove, dasiravno je ljubljanski kapital ves k njemu se shajal v gostilnico, to bo marsikomu vganjka, kdor ne vé, da se tudi pri nemčurskem „kapitalu“ že zeló na dno vidi.

(Vpokojen) je profesor na realki ljubljanski, g. Miha Peternel. Ker ni pravega vzroka za to, se splošno slutí, da je njegovo vpokojenje delo g. Vrečkota, in sicer zato, ker je g. Peternel — duhoven.

(Volitev) poslanca v deželni zbor za véliko posestvo kranjsko namesto umrlega deželnega predsednika Auersperga bo 14. septembra.

(„Narodov“ vrednik Jurčič) gre, kakor vse velike glave, za dva meseca na odpust, kar bo gotovo „Narodu“ dobro délo. Je pa tudi zeló potreben počitka, kajti rogoviljenje, razsajanje, nerednost in nerodnosti, kakoršne so se uganjale več časa pri „Narodu“, slabi telo in moti duha, pri takem počenjanju onemore še čvrstejše telo, kakor je Jurčičevo. Sliši se, da ga ima nadomestiti steber goriške „Soče“, ktera se ima vsled tega podreti in opustiti, ker tudi goriškim mladičem je sam „Narod“ zadosti. Menimo, da! Slabe stvari je kmalo dosti.

(Razne poezije. Spisal in založil Dobravčin.) S tem naslovom je ravnokar prišel na svetlo iz Blaznikove tiskarne snopič pesmi različnega zadržaja, ki se dobivajo po 30 kr. pri navadnih knjigarjih. Za zdaj le toliko naznanimo o njih, bolj obširno kritiko si pridržimo za drugo priliko.

(Zahvala.) Podpisani odbor potrjuje, da je prejel od komiteta za kegljanje na korist fondu „Dramatičnega društva“ iz rok g. Jos. Noli-ja čisti dohodek kegljanja 405 gl. 85 kr. ter izreka najtoplejšo hvalo kegliškemu komitetu, kakor tudi vsi slavni gospódi, ki je z obilno in živahno vdeležbo pripomogla k tako sijajnemu vspehu.

V Ljubljani, 31. julija 1874.

Odbor „Dramat. društva“.
Grasselli, m. p. Žagar, m. p.

Razne reči.

— Iz Lukovka pri Trebnji se nam piše: Zadnji tukajšnji semenj kupil je mesar iz fare M. 2 kozla, katerih eden je imel grdo navado, da je rad v hosto se zgubil. Kmet mesarja na to opozoruje in mu reče, da naj svojeglavneža prej zakolje. Mesar misleč, da je temu nož v vrat zadril, zakolje pohlevnejega. Svojeeglavnež res zgine, išejo ga 2 dni, pa zastonj. Tretjo noč se spravi kmet iz M. v hosto drv krast. Sekiro vzdigne, mahne, pa kar zastane, v bližnjem grzu nekaj zašumi. Prestrašeni kmet se ozre in, o joj! zagleda velika roga — bil je zgubljeni kozelc, spomni se, da krade in misleč, da je sam h... iz pekla po tatu prišel, beži kar more proti domu. Kmeta je kozel boje ozdravil, kajti obljubil je, da ne pojde nikdar več krast. —

V Lukovku sta dva semnja, zlasti živine veliko priženo. „Pratiko“ prosimo, naj piše v

Izdajatelj in za vredništvo odgovoren: F. Pevec.

„Lukovku“ mesto v „Lukovcu“, ali saj pristavi v „trebanjskem kantonu“, da se semnja ločita od onih v „Lukovcu“ v „brdskem kantonu.“ V koledarju Mohorove dr. še naznanjena nista. —

— Profesor Finger na ljubljanski realki je prestavljen v Hernalts na Dunaji.

— Ljubosumnost. Iz Berolina se piše, da je cesar Viljelm, prečitavši telegram o napadu na Bismarka, zaklical ves srdit: Was soll das sein? Bin denn nicht ich der deutsche Kaiser? (Kaj to pomeni? mar nisem jaz nemški cesar?)

— Žalostna dogodba. V nekem mestecu države Masašuset v sever. Ameriki, prikazevale so žabe svoje glavice predčasno iz vode ter začele kvakati. Naenkrat nastane hud mraz, in prej nego so se ubožice nadejale, zamrzile so v vodi tako, da so vun molele samo glavice. Tú pridejo na led kokoši i izkljujejo nesrečnim žabam oči tako, da so revice, ko jih je solnce osvobodilo tega vjetja, bile slepe na obeh očeh. Žalostna ta prigodba je gotovo resnična, kajti čitali smo jo v ameriških novinah, in te, kakor je znano, — ne lažejo!

Vabilo

v mesečni shod političnega društva „Slovenija“ v četrtek 6. avgusta 1874 ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani.

Vrsta razgovorov: 1. Razgovor o vžitninskem davku v Ljubljani; 2. Palacky in zadnje literazno delo njegovo; 3. razgovor o prihodnji ljubljanski volitvi za deželni zbor mesto dr. Suppana.

Umrlí so:

26. julija. Alfred Hofbauer, otrok topničarskega obrista, 2 l., — in Mariji Poljak, vdovi okr. komisarja, otrok Viljem 1 l., oba za vnetjem vratú. — Alojzij Petavar, urarja otrok, 2 m., za božjastjo.

27. julija. Franciška Premrl, zasebniška hči, 6 l., — in Janez Kopač, mesarsk otrok, 4 l., oba za vnetjem vratu (davico).

28. julija. Marijana Man, gostica, 56 l., za pljučnico. — Jera Pezdir, kuharica, 30 l., za jetiko.

29. julija. Karol Milar, belilec, 55 l., za pljučno sušico. — Ana Doršelj, inženirjeva hči, 7 l., za vnetjem vratu. — Katarina Šušteršič, kočijažev dvojček, 3 m., za drizgo.

30. julija. Adolf Oberman, otrok vžitninskega nadzornika, 1 1/2 m., za božjastjo. — Marta Blank, sestra v Uršulinskem samostanu, 36 l., za krvobljivom.

Eksekutivne dražbe.

5. avgusta. 3. And. Strbenevo s Toplega vrha (250 gl.), — 3. Mih. Vičekovo iz Gabrjev (336 gl.), obe v Novomestu. — 3. And. Komarjevo iz Gradiša (1926 gl.), — 3. Katar. Strčinove iz Kaple vasi (1087 gl.), obe v Kamniku. — 2. Mart. Tancikovo z Gorenjega Iga (3902 gl.) v Ljubljani. — 1. Mine Valjavceve iz Srednje Bele (700 gl.) v Kranji. — 3. Jan. Gradovo iz Beričevega (981 gl.) na Brdu. — 1. Mark. Repičovo z Vrhpolja (550 gl.) v Vipavi.

6. avgusta. 3. Bl. Kuštarjevo iz Olševka (366 gl.) v Kranju. — 2. Mih. Petričovo iz Češnic (460 gl.) v Kranji. — 1. Terez. Bohove iz Artiže vasi (641 gl.) v Zatičini. — 3. Lucije Mazi-jeve iz Obločičev v Ložu.

Telegrafične denarne cene

3. avgusta.

Papirna renta 70.45. — Srebrna renta 74.20. — 1860letno državno posojilo 108.25 — Bankine akcije 973 — Kreditne akcije 242.50 — London 109.75. — Srebro 103.25. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.83.

Denarstvene cene.

1. avgusta.

Državni fondi.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.30	70.40
5% renta v srebru	74.50	74.60
Srečke (lozi) 1854. l.	233.—	234.—
„ „ 1860. l. celi.	108.25	108.75
„ „ 1860. l., petinke	—	—
Premijski listi 1864. l., ...	134.25	134.75
Zemljišćine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	76.75	77.25
Hrvaške in slavonske po 5%	79.—	78.—
Sedmogradske po 5%	74.25	74.50
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	972	973
Unionske banke	118.75	119.—
Kreditne akcije	237.75	238.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	900.—	—
Anglo-avstr. banke	150.—	150.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	160.—	160.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	106.—	106.50
„ „ 50 „ „	52.—	53.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „	31.—	32.50
Palfi-jeve „ 40 „ „	25.50	26.50
Clary-jeve „ 40 „ „	28.50	29.50
St. Genois „ 40 „ „	24.—	25.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	18.50	19.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	—	—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.28	5.29
Napoleons'or	8.83	8.84
Srebro	103.50	103.75

Mladenec (40 - 1)

star kakih 14 let, pa lepega zadržanja, ki zna slovenski in saj nekaj tudi nemškega, se precej sprejme kot učenec pri g. H. Ničmanu, bukvovczu v Ljubljani.

Oznanilo.

Podpisani se usója uljudno oznanjati, da je kupil

lekarnico „pri zlatem orlu“ v Ljubljani

(pred čevljarskim mostom, tik judovske ulice)

in po odloku sl. c. kr. deželne vlade ddtó. 5. dne t. m., št. 4200, dobil potrebno obrtno dovoljenje.

Opiraje se na skoro 20letne izkušnje, katere sem pridobil si pri farmacevitičnem poslu v različnih kronovinah našega cesarstva, posebno poslednjih 6 let kot provisor ene najimunitnejših lekarnic **dunajskih**, drzmem se zagotavljati, da mi je moči vstreči vsaki tirjatvi gospodov zdravnikov i p. i. občinstva.

Z vsem spoštovanjem

Josef Svoboda.

V Ljubljani, 23. julija 1874.

(38-2)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.